

Дело T-208/06

Quinn Barlo Ltd и др.

срещу

Европейска комисия

„Конкуренция — Картели — Пазар на метакрилатите — Решение за установяване на нарушение на член 81 ЕО и на член 53 от Споразумението за ЕИП — Понятие за едно-единствено нарушение — Продължителност на нарушението — Глоби — Тежест на нарушението — Смекчаващи обстоятелства“

Решение на Общия съд (трети състав) от 30 ноември 2011 г. . . . . II - 7964

Резюме на решението

1. *Конкуренция — Картели — Съгласувана практика — Нарушаване на конкуренцията — Критерии за преценка — Антиконкурентна цел — Достатъчна констатация (член 81, параграф 1 ЕО)*
2. *Конкуренция — Картели — Съгласувана практика — Понятие — Необходимост от причинно-следствена връзка между съгласуването и пазарното поведение на предприятията — Презумпция за наличието на тази причинно-следствена връзка (член 81, параграф 1 ЕО)*
3. *Конкуренция — Картели — Комплексно нарушение, съдържащо елементи на споразумение и елементи на съгласувана практика — Единна квалификация като „съгласувано споразумение и/или практика“ — Допустимост (член 81, параграф 1 ЕО)*

4. Конкуренция — Административно производство — Решение на Комисията за установяване на нарушение — Начин на доказване — Позоваване на съвкупност от улики — Необходима доказателствена сила, когато става дума за отделни улики (член 81, параграф 1 ЕО)
5. Конкуренция — Картели — Участие на предприятие в антиконкурентни инициативи — Мълчаливото одобрение без публично разграничаване, достатъчно условие за ангажиране на отговорността на предприятието (член 81, параграф 1 ЕО)
6. Конкуренция — Административно производство — Решение на Комисията за установяване на нарушение — Използване на изявления на други участници в нарушението предприятия като доказателствени средства — Допустимост — Условия (членове 81 ЕО и 82 ЕО)
7. Общностно право — Принципи — Основни права — Презумпция за невинност — Производство в областта на конкуренцията — Приложимост (член 81, параграф 1 ЕО)
8. Конкуренция — Картели — Забрана — Нарушения — Споразумения и съгласувани практики, представляващи едно-единствено нарушение — Вменяване на отговорност на едно предприятие за цялото нарушение — Условия (член 81, параграф 1 ЕО)
9. Общностно право — Тълкуване — Актове на институциите — Мотивиране — Отчитане
10. Конкуренция — Административно производство — Решение на Комисията за установяване на нарушение — Доказване на нарушението и на неговата продължителност в тежест на Комисията (член 81, параграф 1 ЕО)
11. Конкуренция — Глоби — Размер — Определяне — Критерии — Тежест на нарушението — Значимост на участието на всяко предприятие (член 15, параграф 2 от Регламент № 17 на Съвета; Известие 98/С 9/03 на Комисията)

12. *Конкуренция — Глоби — Размер — Определяне — Критерии — Действително отражение върху пазара — Задължение да се докаже такова отражение, за да се квалифицира едно нарушение като много сериозно — Липса*
(член 15, параграф 2 от Регламент № 17 на Съвета; Известие 98/С 9/03 на Комисията)
13. *Конкуренция — Глоби — Размер — Определяне — Критерии — Тежест на нарушението — Смекчаващи обстоятелства — Пасивно съдействие или „следване на лидера“ от предприятието*
(член 81 ЕО; член 15 от Регламент № 17 на Съвета; Известие 98/С 9/03 на Комисията)
14. *Конкуренция — Глоби — Размер — Определяне — Критерии — Смекчаващи обстоятелства — Поведение, отклоняващо се от договореното в рамките на картела*
(член 15, параграф 2 от Регламент № 17 на Съвета; Известие 98/С 9/03 на Комисията)

1. За да се прецени дали дадена съгласувана практика е забранена от член 81, параграф 1 ЕО, отчитането на конкретните резултати от нея е излишно, щом като е ясно, че тя има за цел предотвратяването, ограничаването или нарушаването на конкуренцията в рамките на общия пазар. Следователно не е необходимо да се разглежда резултатът от дадена съгласувана практика, щом като е доказана антиконкурентната цел на последната.

между съответните предприятия, и произтичащото от това съгласуване поведение на пазара, и причинно-следствена връзка между тези два елемента, до доказване на противното от заинтересуваните оператори следва да се презумира, че предприятията, които участват в съгласуването и продължават да развиват дейност на пазара, вземат предвид обменените с техните конкуренти сведения при определянето на поведението си на този пазар.

(вж. точка 39)

(вж. точка 40)

2. В рамките на член 81, параграф 1 ЕО, макар понятието за съгласувана практика да включва, освен съгласуването
3. Понятията за споразумение и за съгласувана практика по смисъла на член 81, параграф 1 ЕО включват

форми на тайно договаряне, които имат едно и също естество и се разграничават само по интензивността и проявните си форми.

В рамките на сложно нарушение, в което в продължение на няколко години са участвали няколко производители с цел общо регулиране на пазара, не може да се изисква от Комисията да квалифицира точно нарушението, за всяко предприятие във всеки отделен момент, като споразумение или като съгласувана практика, след като във всички случаи и двете форми на нарушение са посочени в член 81 ЕО.

В този контекст двойната квалификация на едно-единствено нарушение като „споразумение и съгласувана практика“ трябва да се разглежда като обозначаваща едно сложно цяло, съставено от фактически елементи, някои от които са квалифицирани като споразумения, а други — като съгласувани практики по смисъла на член 81, параграф 1 ЕО, който не предвижда специфична квалификация за този вид сложно нарушение.

(вж. точки 34, 41 и 42)

4. Що се отнася до събирането на доказателства за нарушението на член 81, параграф 1 ЕО, Комисията трябва да посочи доказателствата, които са

в състояние да докажат достатъчно убедително от правна страна съществуването на фактите от състава на нарушение на член 81, параграф 1 ЕО. В това отношение тя трябва да представи точни и съвпадащи доказателства, за да обоснове твърдото убеждение, че нарушението е извършено.

Не е задължително обаче всяко от посочените от Комисията доказателства непременно да отговаря на тези критерии по отношение на всеки елемент на нарушението. Достатъчно е съвкупността от сочени от институцията улики, преценена общо, да отговаря на това изискване.

Посочените в решението на Комисията улики за доказване на съществуването на нарушение на член 81, параграф 1 ЕО от дадено предприятие трябва да бъдат преценявани не поотделно, а в тяхната съвкупност.

(вж. точки 43—45)

5. Достатъчно е Комисията да докаже, че съответното предприятие е участвало в срещи, по време на които са били сключени антиконкурентни споразумения, без явно да се е противопоставило на това, за да е доказано в достатъчна степен участието на посоченото предприятие в картела. Когато участието в такива срещи е установено, това предприятие следва да посочи косвени доказателства, с които може

да се установи, че участието му в тези срещи е лишено от всякакви антиконкурентни намерения, като докаже, че е уведомило конкурентите си, че участва в тези срещи с намерения, различни от техните.

приравнено на изразяването на твърдо и ясно неодобрение.

(вж. точки 47—50)

Логиката, на която се основава този правен принцип, е, че след като е участвало в посочената среща, без да се разграничи публично от нейното съдържание, предприятието е дало основание на другите участници да смятат, че се съгласява с резултата от срещата и че ще се съобразява с него.

6. В областта на конкуренцията няма разпоредба или общ принцип на правото на Европейския съюз, които да забраняват на Комисията да се позовава спрямо предприятие на изявленията на други обвинени предприятия. Следователно изявленията, направени в рамките на Известието на Комисията относно освобождаване от глоби и намаляване на техния размер по делата за картели, не биха могли само поради това обстоятелство да се считат за лишени от доказателствена стойност.

Освен това обстоятелството, че предприятието не прилага резултатите от среща с антиконкурентна цел, не е от естество да изключи неговата отговорност за участието му в картел, освен ако то публично се е разграничило от неговото съдържание.

Разбираемо е наличието на известно недоверие към изявленията, направени доброволно от основните участници в незаконен картел, при положение че тези участници биха могли да омаловажават приноса си към нарушението и да преувеличават този на другите. Въпреки това, предвид логиката, присъща на предвидената в Известието относно сътрудничеството процедура, фактът, че дадено предприятие е поискало за него да се приложи това известие, за да бъде намален размерът на глобата му, не го подтиква непременно да представя неверни доказателства относно останалите участници

Впрочем понятието за публично разграничаване като елемент на освобождаване от отговорност трябва да се тълкува ограничително. По-специално, мълчанието, наблюдавано от оператор на среща, по време на която се е осъществило неправомерно съгласуване по конкретен въпрос, засягащ ценовата политика, не може да бъде

в разглеждания картел. Всъщност всеки опит Комисията да се въведе в грешка може да постави под съмнение искреното и пълно сътрудничество на предприятието и по този начин да застраши възможността му да извлече ползи от Известието относно сътрудничеството.

Следва да се приеме по-специално че когато едно лице признава, че е извършило нарушение, и по този начин признава съществуването на факти, надхвърлящи фактите, чието настъпване може пряко да се изведе от съответните документи, то това лице a priori — при липса на особени обстоятелства, показващи противното — е решило да каже истината. В този смисъл изявленията, направени против интересите на автора им, трябва по принцип да бъдат разглеждани като особено надеждни доказателства.

Същевременно изявлението на обвинено в участие в картел предприятие, чието точност е оспорена от редица други обвинени предприятия, не може да се счита за достатъчно доказателство за съществуването на извършено от последните нарушение, без да е подкрепено с други доказателства.

За да се разгледа доказателствената стойност на изявленията на предприятията, подали заявление по реда на Известието относно сътрудничеството,

Общият съд взема предвид по-специално значението на непротиворечивите улики, подкрепящи релеванността на тези изявления и липсата на улики, че те биха били склонни да намалят до минимум значението на техния принос за нарушението и да увеличат максимално това на другите предприятия. Впрочем релеванността на едно изявление влияе при необходимост върху изискваната степен на подкрепа.

Обстоятелството, че едно изявление е било представено в много напреднал етап на производството, а именно в отговора на изложението на възраженията, само по себе си не позволява да се отрече всякаква доказателствена стойност на това изявление, което трябва да се разглежда в светлината на всички релевантни обстоятелства по случая. Такова изявление обаче има по-малка доказателствена стойност, отколкото ако беше направено по собствена инициатива и независимо от изявлението, направено от друго предприятие. По-специално, когато предприятието, което подава заявление за освобождаване от глоба, знае какви доказателства е събрала Комисията в рамките на разследването си, логиката, присъща на предвидената в Известието относно сътрудничеството процедура, съгласно която всеки опит да се въведе Комисията в грешка може да постави под въпрос искреното и пълно сътрудничество от страна на предприятието, не се прилага в същата степен, както ако става дума за изявление, направено по собствена инициатива, без да се знаят възраженията, възприети от Комисията. Също така съображенията, че изявленията на основание на Известието относно сътрудничеството не са в интерес на техния автор и трябва по принцип да бъдат разглеждани като особено надеждни доказателства, може да не са

напълно приложими, що се отнася до отговора на изложението на възраженията на предприятие, което подава заявление за освобождаване от глоба.

могат да бъдат наложени глоби или периодични имуществени санкции.

(вж. точки 57 и 58)

(вж. точки 52—56, 97, 108 и 109)

7. Що се отнася до обхвата на съдебния контрол, когато е сезиран с жалба за отмяна на решение за прилагане на член 81, параграф 1 ЕО, Общият съд по правило трябва да упражни пълен контрол по въпроса дали са изпълнени условията за прилагане на член 81, параграф 1 ЕО.
8. С оглед на естеството на нарушенията на правилата за конкуренция, както и на естеството и на степента на строгост на свързаните с тях санкции, отговорността за извършването на тези нарушения е лична по своя характер.

Визираните в член 81, параграф 1 ЕО споразумения и съгласувани практики по необходимост произтичат от сътрудничеството на няколко предприятия, които са съизвършители на нарушението, но чието участие може да има различни форми, в зависимост по-конкретно от характеристиките на съответния пазар и от положението на всяко предприятие на този пазар, от преследваните цели и от избраните или предвидени ред и условия на изпълнение.

Ако съдът има съмнения, те трябва да бъдат в полза на предприятието — адресат на решението за установяване на нарушение, в съответствие с принципа на презумпцията за невиновност, който като основен принцип на правото на Съюза се прилага именно в приложимите към предприятията процедури относно нарушения на правилата за конкуренция, вследствие на които

Все пак самото обстоятелство, че всяко предприятие участва по при същ за него начин в нарушението, не е достатъчно, за да изключи неговата отговорност за цялото нарушение, включително за действия, които фактически са извършени от други участващи предприятия, но които имат същия антиконкурентен предмет или резултат.

Освен това нарушението на член 81, параграф 1 ЕО може да бъде резултат не само от изолирано действие, но и от поредица от действия или пък от продължаващо поведение. Това тълкуване не би могло да бъде оспорено с мотива, че един или няколко елемента от тази поредица от действия или от това продължаващо поведение биха могли да съставляват, сами по себе си и взети изолирано, нарушение на посочената разпоредба. Когато различните действия се вписват в „цялостен план“, тъй като имат еднаква цел да нарушат конкуренцията в рамките на общия пазар, Комисията е в правото си да вмени отговорността за тези действия в зависимост от участието в нарушението, разглеждано в неговата цялост, дори да е установено, че съответното предприятие е участвало пряко само в един или няколко от елементите на фактическия състав на нарушението. Също така, само фактът, че предприятието не е развивало дейност в съответния сектор, не означава непременно, че това предприятие не може да се счита за отговорно за единното нарушение в неговата цялост.

За да установи участието на дадено предприятие в такова единно нарушение, Комисията трябва да докаже, че посоченото предприятие е възнамерявало да допринесе със собствените си действия за преследваните от всички участници общи цели и че е знаело за предвижданите или вече извършени от другите предприятия фактически действия в изпълнение на същите цели

или че е могло разумно да ги предвиди и е било готово да понесе свързания с тях риск.

Така подобно предприятие може да се счита за отговорно за картел в неговата цялост само ако, от една страна, е знаело или непременно е трябвало да знае, че тайното споразумение, в което участва, по-специално чрез организирани в продължение на много години редовни срещи, се вписва в една цялостна схема, целяща да наруши нормалната конкуренция, и от друга страна, че тази схема включва всички конститутивни елементи на картела. Само идентичността на предмета на споразумение, в което участва едно предприятие, и на картела в неговата цялост не е достатъчна, за да се вмени на това предприятие участието в целия картел. Действително участието на предприятието в разглежданото споразумение би могло да съставлява израз на неговото присъединяване към целия картел единствено ако, участвайки в това споразумение, то е знаело или е било длъжно да знае, че по този начин се включва в този картел в неговата цялост.

В това отношение фактът, че предприятието е знаело за и е преследвало антиконкурентните цели в областта на една от стоките, попадащи в разглеждания сектор, сам по себе си не позволява да се направи извод за това знание по отношение на общата цел, преследвана от единния картел в целия сектор. Всъщност понятието за

единна цел не би могло да се определи чрез общото позоваване на нарушението на конкуренцията в даден сектор, тъй като накърняването на конкуренцията представлява, в качеството на предмет или резултат, неразделен елемент от всяко поведение, попадащо в приложното поле на член 81, параграф 1 ЕО. Такова определение на понятието за единна цел би рискувало да лиши понятието за единно и продължавано нарушение от част от неговия смисъл, доколкото то би довело до това няколко забранени от член 81, параграф 1 ЕО вида поведение, засягащи даден икономически сектор, системно да бъдат квалифицирани като елементи от фактическия състав на едно-единствено нарушение.

(вж. точки 125—128, 143, 144 и 149)

9. Разпоредителната част на акта не може да се отдели от мотивите към него и ако е необходимо, трябва да се тълкува, като се вземат предвид мотивите, довели до неговото приемане.

(вж. точка 131)

10. Продължителността на нарушението е конститутивен елемент на понятието за нарушение по член 81, параграф 1 ЕО — елемент, тежестта за чието доказване е главно върху Комисията. При липсата на доказателства, които могат да установят пряко продължителността на едно нарушение,

Комисията да се основава поне на доказателства, свързани с достатъчно близки във времето факти, така че да може да се приеме в разумна степен, че това нарушение е продължавало по непрекъснат начин между две конкретни дати.

Впрочем фактът, че картелът като такъв е действал непрекъснато, не позволява да се изключи възможността за известно време един или няколко участници в него да са прекъснали своето участие.

Макар периодът между две противоправни прояви да е релевантен критерий, за да се установи непрекъснатият характер на дадено нарушение, това не променя факта, че въпросът дали посоченият период е достатъчно дълъг, за да е налице прекъсване на нарушението, не може да бъде разглеждан абстрактно. Напротив, той следва да бъде преценен в контекста на дейността на въпросния картел, включително, ако е необходимо, специфичните условия за участието в него на съответното предприятие.

(вж. точки 155 и 156 и 159)

11. В рамките на определянето на размера на глобата за нарушаване на правилата за конкуренция по силата на Насоките относно метода за определяне на размера на глобите, налагани съгласно

член 15, параграф 2 от Регламент № 17 и член 65, параграф 5 от Договора за ЕОВС, трябва да се разграничава преценката на тежестта на нарушението, която служи за определяне на общия начален размер на глобата, и преценката на относителната тежест на участието на всяко от съответните предприятия в нарушението, която трябва да се разгледа в рамките на евентуално прилагане на отегчаващи или смекчаващи обстоятелства.

Всъщност точки 2 и 3 от посочените Насоки предвиждат промяна на основния размер на глобата в зависимост от някои отегчаващи и смекчаващи обстоятелства, които са характерни за всяко от съответните предприятия. По-конкретно, точка 3 от Насоките установява под заглавието „Смекчаващи обстоятелства“ неизчерпателен списък с обстоятелства, които могат да доведат до намаляване на основния размер на глобата. Посочват се например пасивната роля на дадено предприятие, неприлагането на практика на споразуменията, преустановяването на нарушението веднага след намесата на Комисията, наличието на основателно съмнение на предприятието относно неправомерния характер на следваното поведение, фактът, че нарушението е извършено поради небрежност, и ефективното сътрудничество на предприятието в производството извън приложното поле на Известието относно сътрудничеството.

За сметка на това в контекста на определянето на началния размер на глобата Комисията не е длъжна да преценява последиците от поведението на конкретно предприятие. Всъщност последиците, които трябва да бъдат отчетени, за да се определи общото равнище на глобите, не са произтичащите от действителното поведение, което дадено предприятие твърди, че е възприело, а онези, които произтичат от цялото нарушение, в което то е участвало.

Всъщност, когато предприятието не носи отговорност за картела в неговата цялост, а е могла да му се вмени единствено част от споменатия картел, този факт трябва да бъде отчетен при определянето на началния размер на глобата. Действително в този случай нарушението на нормите на конкурентното право непременно е било по-малко сериозно, отколкото вмененото на лицата, участвали във всички части на нарушението, които са допринесли повече за ефикасността и тежестта на този картел от нарушител, участвал само в една част от същия този картел. На дадено предприятие обаче не може да бъде наложена глоба, чийто размер е изчислен в зависимост от участие в тайно споразумение, за което то не носи отговорност.

(вж. точки 183—185 и 197—200)

12. При преценката на тежестта на едно нарушение на общостните правила за конкуренция за целите на определянето на началния размер на глобата, наложена на дадено предприятие, от Насоките относно метода за определяне на размера на глобите, налагани съгласно член 15, параграф 2 от Регламент № 17 и член 65, параграф 5 от Договора за ЕОВС, следва, че хоризонталните ценови картели или картели за подялба на пазари могат да бъдат квалифицирани като много сериозни нарушения въз основа само на характера им, без Комисията да бъде задължена да доказва действително отражение на нарушението върху пазара. Всъщност поради самото си естество такива картели заслужават най-суровите глоби. Конкретното отражение, което те могат да имат върху пазара, и по-специално въпросът доколко ограничаването на конкуренцията води до установяване на пазарна цена, по-висока от тази, която би била налице при липсата на картел, не са решаващ критерий за определяне на равнището на глобите.

(вж. точка 189)

13. Пасивната роля предполага поведението на засегнатото предприятие да е „безлично“, т.е. то да не взема активно участие в изработването на антиконкурентното споразумение или споразумения. Сред обстоятелствата, които са от естество да разкрият пасивната роля на дадено предприятие в рамките на картела, могат да бъдат взети предвид неговото значително по-нередовно участие в срещите в сравнение с

обикновените членове на картела и късното му навлизане на пазара, предмет на нарушението, независимо от продължителността на участието му в същото, или пък наличието на изрични изявления в този смисъл, изхождащи от представители на трети предприятия, участвали в нарушението.

(вж. точка 224)

14. За целите на признаването на смекчавщото обстоятелство, отнасящо се до неприлагането на практика на противоположни споразумения или практики, посочено в точка 3, второ тире от Насоките относно метода за определяне на размера на глобите, налагани съгласно член 15, параграф 2 от Регламент № 17 и член 65, параграф 5 от Договора за ЕОВС, следва да се провери дали изтъкнатите от засегнатото предприятие обстоятелства са от естество да установят, че през периода, в който се е присъединило към противоположните споразумения, то действително се е отклонило от тяхното прилагане, като е възприело конкурентно поведение на пазара, или поне че ясно и съществено е нарушило задълженията, насочени към прилагането на този картел, до степен да затрудни самото му функциониране.

(вж. точка 231)